

BIJLAGE 8

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Groenveldsdijk 44, Sint Maarten, gemeente Schagen
Adviesnummer	20090
Opsteller	C.M. Soonius (regio archeoloog)
Datum	02-04-2020

Advies	Definitief plan toetsen. Toevoegen juiste artikel 22 Waarde-Archeologie 3. Onderzoeken waarom aanduiding cultuurhistorische waardevolle verkaveling is toegekend aan (de omgeving van) het plangebied.
Vervolgtraject	Aanvullend advies na aanleveren bouwplannen.

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: Jos de Lange) is het concept wijzigingsplan Groenveldsdijk 44 beoordeeld met betrekking tot het aspect archeologie en cultuurhistorie.¹

In het wijzigingsplan wordt aangegeven dat de volgende zaken gefaseerd worden aangelegd:

- een schuur van ca. 2.000 m²;
- een klimaatcel van ca. 350 m²;
- een schuurkas van 1.500 m²;
- een locatie voor wateropvang;
- een huisvesting voor seizoensarbeiders met parkeerplaats;

In paragraaf 5.6 van het wijzigingsplan wordt aangegeven dat de bodemroering bij deze ruimtelijke ingrepen tot een minimum beperkt blijft. Onduidelijk is waarop dit gebaseerd is. Bouwplannen zijn niet toegevoegd.

2. Bestemmingsplan Landelijk gebied Harenkarspel

Het plangebied ligt in het bestemmingsplan Harenkarspel (vastgesteld 11-12-2013).² In de toelichting van dit bestemmingsplan staat op pagina 57 aangegeven dat archeologische resten een rol in de gemeentelijke planvorming spelen. Ook bij wijzigingsbevoegdheden zal het aspect archeologie in de beoordeling moeten worden meegenomen, waarbij het gemeentelijk archeologiebeleid een handvat is.

¹ Agrifocus/BNSP 2019.

² Bügel Hajema 2013: NL.IMRO.0441.BPLGH2009-OH02.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Het bestemmingsplan Landelijk gebied Harenkarspel heeft gebruik gemaakt van de beleidskaart archeologie (afb. 2).² Deze kaart is vertaald naar dubbelbestemmingen Waarde-Archeologie. Voor onderhavig plangebied geldt een vrijstellingsgrens voor archeologisch onderzoek van 500 m² (Waarde-Archeologie 3).

In Artikel 22 Waarde-Archeologie 3 staan de bouwregels aangegeven. Onderaan dit document is de juiste beschrijving van het artikel 22 Waarde-Archeologie 3 gevoegd.

Tevens ligt het plangebied in een zone met gebiedsaanduiding cultuurhistorisch waardevolle verkaveling. Onduidelijk is waarop de begrenzing van deze gebiedsaanduiding gebaseerd is (zie onder kopje 4).

Afbeelding 1. Ligging plangebied (rode stippellijn) op een luchtfoto (bron: PDOK).

3. Beleidskaart archeologie

In de toelichting van de beleidsnota cultuurhistorie staat aangegeven dat er in de voormalige gemeente Harenkarspel zones voorkomen, die door hun hoge ligging in het landschap aantrekkelijk zijn geweest voor bewoning in de Prehistorie en later.

Voor deze bewoningszone met veel terpen geldt dat bij grondroerende werkzaamheden met een omvang van meer dan 500 m² rekening moet worden gehouden met de aanwezigheid van archeologische waarden (lichtgroene vlak op afb. 2). De terpen in de omgeving hebben een zeer hoge of hoge archeologische waarde.

² Nyst e.a 2011.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Afbeelding 2. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de beleidskaart archeologie (2009).

4. Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied wordt in het noordoosten begrensd door de Tolkerdijk (CHW-code WFR034G), een binnenwaterkerende kade of dijk van hoge historisch-geografische waarde. Ten zuiden van het plangebied ligt de Groenveldsdijk, een binnenwaterkerende kade of dijk van historisch-geografische waarde (CHW-code WFR037G). Door de hogere ligging werden dergelijke kaden vaak als weg gebruikt en ook nu nog zij deze dijken als weg herkenbaar. De binnenwaterkerende functie is meestal verloren gegaan, maar de verkeersfunctie niet. Ook fungeerden deze dijken vaak als ontginnings- en bewoningsas. De samenhang met de verkaveling is door herinrichting verloren gegaan.

Ten oosten van de het plangebied ligt een onregelmatige blokverkaveling van zeer hoge historisch-geografische waarde (CHW-code WFR317G). Dergelijke oude, onregelmatige blokvormige verkavelingen komen in Noord-Holland vaker voor. Het contrast met de opstreckende verkavelingspatroon in de polders en het rationele verkavelingspatroon in de droogmakerijen maakt de blokvormige verkavelingspatronen tot opvallende elementen in het gebied. De samenhang met de oude koogdijken en de opgehoogde woonplaatsen is erg waardevol.

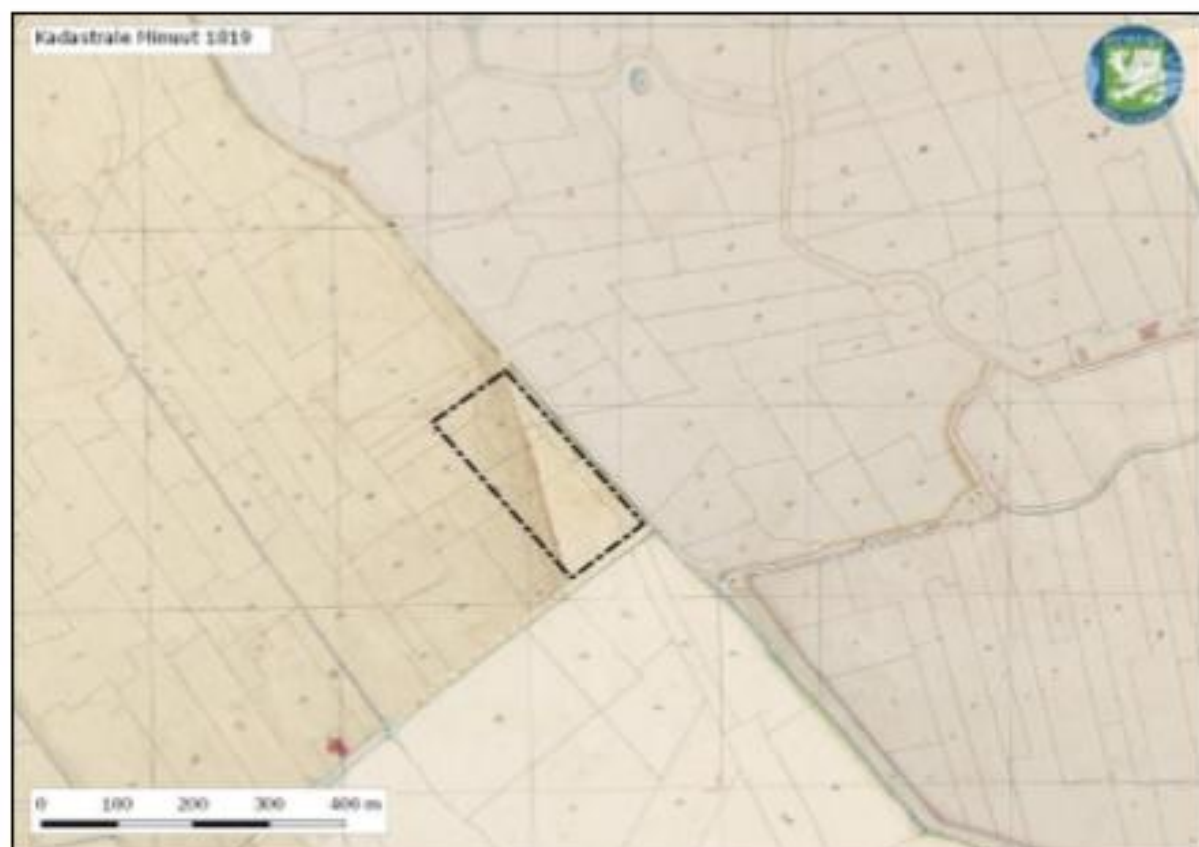
Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal.

Op de kaart van Dou (1651-1654) staat geen bebouwing aangegeven in het plangebied. Ook op de kadastrale minuutkaart uit 1819 (afb. 4) is geen bebouwing zichtbaar binnen het plangebied. De middeleeuwse Tolkerdijk en Groenveldsdijk zijn wel op alle historische kaarten zichtbaar. Tot aan de ruilverkavelingswerkzaamheden is ook de verkaveling binnen het plangebied vrijwel ongewijzigd (vergelijk afb. 5 en 6). Binnen het plangebied zijn sloten gedempt. Opvallend is dat de waterhuishouding compleet is veranderd. Dit verklaard ook dat er geen historisch-geografische waardering is gegeven aan het verkavelingspatroon op de CHW-kaart.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Afbeelding 3. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de CHW-kaart (bron: provincie Noord-Holland).

Afbeelding 4. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuut uit 1819. De Tolkerdijk en Groenveldsdijk vormen de oostelijke en zuidelijke begrenzing.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Abbeelding 5. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op topografische kaart uit 1955 (bron: topobijreis).

Abbeelding 6. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op topografische kaart uit 1965 (bron: topobijreis).

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Op basis van de historische bronnen kan worden geconcludeerd dat voor het plangebied een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Nieuwe tijd geldt. Tevens heeft de ruilverkaveling de oorspronkelijk verkaveling geheel uitgewist. Alleen de middeleeuwse dijken zijn nog aanwezig.

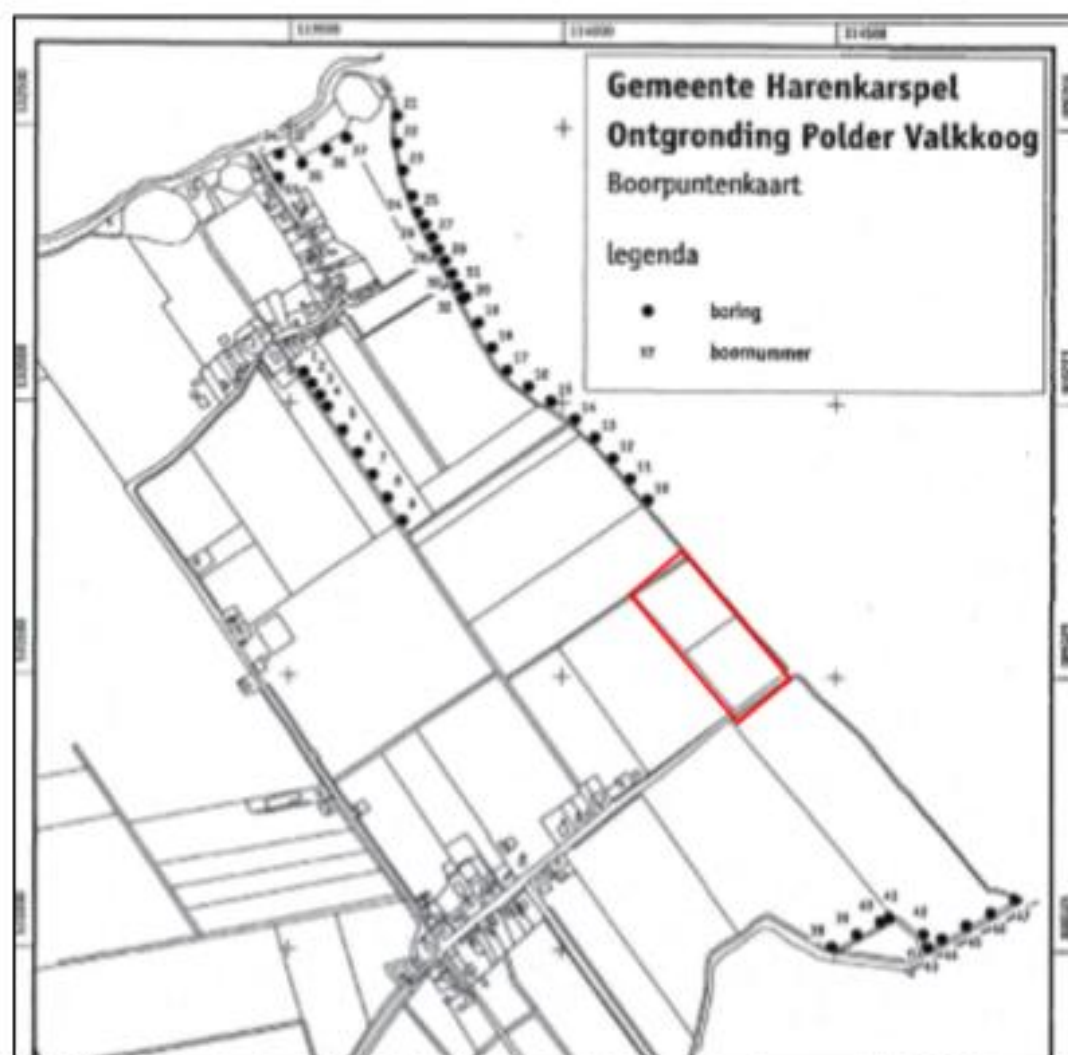
5. Archeologische en geologische bronnen

In Archis staan in een straal van 500 m rondom het plangebied geen vondsten gedocumenteerd.

Ten noorden en ten zuiden van het plangebied is in 1996 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.⁴

Aanleiding voor het booronderzoek was de aanvraag voor een vergunning van het graven en vergraven van watergangen om de waterhuishouding te verbeteren (afb. 7 laat een uitsnede zien van het booronderzoek uit 1996). In geen van de boringen is een aanwijzing voor een archeologische vindplaats aangetroffen. In de ondergrond is nauwelijks veen aanwezig. Dit is binnen dit deel van de Polder Valkoog waarschijnlijk grotendeels geërodeerd.

Op basis van de paleogeografische kaarten en archeologisch onderzoek geldt een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie.

Afbeelding 7. Ligging plangebied (rode lijn) ten opzichte van de boringen gezet in 1996 (bron: RAAP-rapport 233).

6. Conclusie en Advies

Op basis van historische, archeologische en geologische gegevens kan worden gesteld dat voor het plangebied een lage archeologische verwachting geldt voor vindplaatsen uit het Neolithicum en de Bronstijd. Het plangebied lag in het Neolithicum in een getijdenzone en raakte vanaf ca. 1800 voor Chr. bedekt met een veenpakket.²

Het veenpakket is grotendeels verdwenen in de directe omgeving van het plangebied. Bewoning vond vanaf ca. 1000 na Chr. in dit deel van de gemeente plaats op terpen en langs dijken. Sporen van bewoning uit de Middeleeuwen kunnen niet worden uitgesloten.

Gezien het ontbreken van definitieve (grondroerende) plannen kan momenteel geen definitief advies worden uitgebracht met betrekking tot het aspect archeologie. Zodra de definitieve bouwplannen beschikbaar zijn zal een aanvullend archeologisch advies worden vervaardigd om te toetsen of de voorgenomen bodemingrepen de eventueel aanwezige archeologische waarden niet onevenredig zullen schaden.

Onderaan dit document staan de juiste regels voor de dubbelbestemming Waarde – Archeologie 3 beschreven. Deze dienen bij het wijzigingsplan te worden gevoegd.

De herkomst van de aanduiding cultuurhistorisch waardevolle verkaveling is niet geheel duidelijk. De oorspronkelijke percelering, incl. sloten is geheel verdwenen en er zijn nieuwe sloten gegraven (vergelijk afb. 5 en 6). De enige structurerende elementen die nog origineel zijn in de directe omgeving van het plangebied betreffen de Tolkerdijk en de Groenveldsdijk.

Geadviseerd wordt om nader onderzoek uit te voeren naar de toekenning van de aanduiding cultuurhistorisch waardevolle verkaveling.

7. Bronnen

Archis 3.0

Bügel Hajema, 2013. Bestemmingsplan landelijk gebied Harenkarspel (vastgesteld 11-12-2013). NL.IMRO.0441.BPLGH2009-OH02. (www.ruimtelijkeplannen.nl) .

Burck, P. du, 1957. Een bodemkartering van het tuinbouwdistrict Geestmerambacht. De Bodemkartering van Nederland deel XVII/Verslagen van landbouwkundige onderzoeken No. 63.3. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

DNS Planvorming BV, 2019. Ontwerp bestemmingsplan Groenedijk naast nr. 1, Sint Maarten.

Noord-Hollands Archief

Nyst, C.L., E.J. van Rooijen & J.M. van der Veen, 2010. *Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Harenkarspel*. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Soonius, C. M., M.G. Marinelli & I.A. Schute, 1997. Provincie Noord-Holland. Archeologisch onderzoek in het kader van ontgroningen in 1996: Ontgroning Valkkoog: p. 19-22. RAAP-rapport 233. RAAP Archeologisch Adviesbureau. Amsterdam.

² Vos en de Vries 2013.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

8. Regel Waarde-Archeologie

Artikel ** Waarde – Archeologie 3

****.1 Bestemmingsomschrijving**

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

****.2 Bouwregels**

****2.1** Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 500 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

- a. de archeologische waarden van de gronden die blijken de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
- b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****2.2 Advies archeoloog**

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in lid ****2.1** winnen zij advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden dienen te worden gesteld. In sommige gevallen volstaat een archeologische quickscan als duidelijk is dat de geplande ingrepen geen onevenredige afbreuk doen aan de aanwezige archeologische waarden.

****2.3** Indien uit het in lid ****2.1** genoemde rapport of de in lid ****2.2** genoemde quickscan blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

****2.4. Uitzondering onderzoeksplicht**

Het bepaalde in dit lid onder ****2.1**, is niet van toepassing, indien het bouwplan betrekking heeft op één of meer van de volgende activiteiten of bouwwerken:

- a. vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;
- b. een bouwwerk dat zonder graafwerkzaamheden dieper dan 40 cm en zonder heiwerkzaamheden kan worden geplaatst.

****3.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden**

****3.1** Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:

- a. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
- b. het uitvoeren van overige grondbewerkingen;
- c. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
- d. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

****3.2** Het bepaalde in lid ****3.1** is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

- a. het normale onderhoud betreffen;
- b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
- c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
- d. niet dieper gaan dan 0,40 m beneden het maaiveld en een kleinere oppervlakte dan 500 m² beslaan.

****3.3** De in lid ****3.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

****3.4** Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

- a. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
- b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****3.5** Indien uit het in lid ****3.4** genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

x.4. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Waarde-Archeologie' wordt verwijderd, indien uit deskundig archeologisch onderzoek blijkt dat ter plaatse geen sprake is van behoudenswaardige archeologische waarden.